

volgens den Pentateuch.

Wanneer wij de schrijvers van de brochure „De strijd voor vernieuwing der samenleving” verder volgen in hun weergave van hetgeen er volgens hen in het Oude Testament geschreven zou staan over de regeling van den eigendom en de verdeling daarvan onder de vaderhuizen in Israël, dan hooren wij hen betoogen: „De verdeling van Palestina onder de stammen en geslachten van Israël berustte op het beginsel, ieder gezin den grond te geven, welke het zelfstandig bewerken kon, zonder hulp van derden, die niet tot het gezinsverband behoorden. Niemand kon meer bezitten dan hij door de aanwending van de eigen arbeidskracht productief kon maken” (brochure, blz. 16). Ook nu weer zoekt men tevergeefs naar eenige verwijzing naar de Schrift zelf, teneinde deze stelling van deze hoofdbestuurders aannemelijk gemaakt te zien. Men moet het blijkbaar maar op hun gezag gelooven. Waar in de direct voorafgaande alinea door de schrijvers ter ondersteuning van hun gedachten verwezen is naar het proefschrift van dr. van Es, is het de vraag, of zij mogelijk van oordeel zijn, zich voor deze stelling ook op hem te kunnen beroepen. Wij kunnen dit moeilijk gelooven, want op blz. 200 van zijn proefschrift schrijft dr. van Es, dat hij juist van oordeel is: „daar schijnt het niet de bedoeling der wet te zijn, dat ieder Israëliet op den duur steeds een evengroot aandeel in het grondbezit zou hebben”.

Wij doen maar weer het beste door zelf de Schrift te raadplegen. In Numeri 26:54—56 en 33:54 bepaalt de HEERE, dat de verdeling van het land zal geschieden naar „het getal der namen” of „der getelden”: „Degenen, die velen zijn zult gij hunne erfenis meerder maken, en aan hen die weinigen zijn, zult gij hunne erfenis minder maken; aan een iegelijk zal naar zijne getelden zijne erfenis gegeven worden” (Num. 26:54). Hier wordt dus bepaald, dat een grotere stam een grooter aandeel in den grond zou ontvangen dan een kleinere stam. Hoe evenwel die waarde zou worden bepaald per gezinshoofd, wordt evenmin aangegeven, als de wijze van verdeling per stamhoofd en de grootte van ieders aandeel in de verdeling. Ook dr. A. Noordzij wijst hierop in de Korte Verklaring van Numeri, blz. 295. Een zeer waardevol element bij deze verdeling is evenwel dit, dat, althans wat het West-Jordaansche land betreft, de HEERE bepaalt, dat ieders deel door het lot zal worden aangewezen. Israël wist, dat het geheele beleid van zulk een lotwerping van den HEERE was (Spreuken 16:33). Daarom valt ook bij die eigendomsverdeling onder Israël, waarbij over de wijze, waarop deze geschiedde de Schrift ons zeer weinig vermeldt, weer alle nadruk niet op wat ieder meent, dat hem toekomt, maar op wat God de HEERE hem toebeschikt. Ook hierbij rust alles op de beschikking Gods. Van het Oost-Jordaansche land weten wij niet, hoe de verdeling geschiedde. De Schrift vermeldt daarvan niet, dat dit geschieden moest naar de grootte der stammen en rept evenmin van de werping van het lot (Num. 32).

Wij voor ons, ook al willen wij in dezen niet wijzer zijn dan de Schrift, gelooven niets van die bewering van de schrijvers, dat bij die verdeling als beginsel zou hebben gegolden ieder zooveel te geven, als hij zelf zonder hulp van derden kon bewerken, ja, dat zelfs niemand meer bezitten kon dan hij zelf met eigen arbeidskracht productief kon maken. Ware dit inderdaad een beginsel geweest bij de verdeling, dan zou dit beginsel vervolgens door God Zelf weer ongedaan zijn gemaakt door Zijn instelling, dat bij de erfeling de eerstgeborene een dubbele portie zou ontvangen (Deut. 21:17). Gods leiding in de eeuwen, die voorafgegaan waren, toont ook allerminst, dat Hij daarbij Zijn zegeningen zoo uniform zou hebben gedistribueerd als thans deze schrijvers ons willen doen gelooven. Abrahams knecht getuigde van zijn heer: „Ik ben Abrahams knecht en de HEERE heeft mijnen heer zeer gezegend, zoodat hij groot geworden is en Hij heeft hem gegeven schapen en runderen, en zilver en goud, en knechten en maagden, en kemelen en ezels” (Gen. 24:35). Hetzelfde lezen wij ook van Isaäk: „En die man werd groot, ja, hij werd gaandeweg grooter, totdat hij zeer groot geworden was” (Gen. 26:13). Van Jakob zegt de Schrift: „En die man brak gansch zeer uit in menigte” (Gen. 30:43). En ook later, nadat Israël Kanaän in erfelijke bezitting heeft ontvangen, komen er groote bezitters voor. Wij herinneren b.v. slechts aan Davids geschiedenis met Nabal, van wien wij lezen „en die man was zeer groot” (1 Sam. 25) en aan Davids verblijf in Mahanaim, waar Barzillai hem onderhouden had, van wien wij lezen „want hij was een zeer groot man” (2 Sam. 17:27—29).

Wanneer de schrijvers in hun vorenstaande stelling voorts nog poneeren, dat de verdeling van den grond zou zijn gebaseerd op hetgeen iemand bewerken kon zonder hulp van derden, dan achten wij ook dit laatste een zeer aanvechtbare gedachte te zijn. Ware dit

inderdaad het geval geweest, dan ware die hulp van derden ook niet noodig geweest. En de Schrift geeft er overduidelijk blijk van, dat zulks wel degelijk het geval was. Het was Israël immers nadrukkelijk toegestaan, slaven te bezitten, die dan genomen dienden te worden uit de volkeren rondom. Daarvan had de HEERE Zelf bepaald: „En gij zult u tot bezitters over hen stellen voor uwe kinderen na u, opdat zij de bezitting erven: gij zult ze in eeuwigheid doen dienen” (Lev. 25:44—46). Voorts waren er in Israël als arbeidskrachten nog „de vreemdelingen”. De wet bepaalde b.v. dat ook dezen op den zeventen dag moesten rusten, opdat zij zouden kunnen „adem scheppen” (Ex. 23:12). Dan had Israël verder nog als arbeidskrachten de huurlingen (Ex. 12:45), de dagloners en bijwoners (o.a. Lev. 22:10). De laatstgenoemden woonden bij hun werkgever in, de eerder genoemden niet. Dit in de Mozaïsche wet zoo nadrukkelijk geregelde bezit van zooveel gevarieerde arbeidskrachten laat zich moeilijk overeenbrengen met een beginsel van grondverdeling, dat zulke arbeidskrachten feitelijk overbodig zou maken. Of willen de schrijvers, dat wij op hun gezag maar meteen aannemen, dat die arbeidskrachten ook in gelijk aantal per gezinshoofd verdeeld moesten worden?

Het is wel een zeer simplistische opvatting dus, die wij bij deze brochureschrijvers aantreffen, ten aanzien van de verdeling van den grond onder Israël. Men moet b.v. maar eens lezen voor welke moeilijkheden men, zooals te verwachten viel, bij de uitvoering van dit werk kwam te staan. In Jozua 17 vernemen wij iets daarvan. De zonen Jozefs, de stammen van Manasse en Efraim, komen daar tot Jozua, om zich te beklagen, dat zij maar één lot, één deel ten erfenis ontvangen hebben, terwijl zij toch ook een talrijk volk zijn. Jozua zegt dan tot hen: Indien gij een talrijk volk zijt, klim dan op naar het woud en kap het voor u weg, ginds in het land der Fereziëten en Refaïeten, zoo het gebergte van Efraim u te eng is. Daarop zeiden de zonen van Jozef: „Het bergland is voor ons niet toereikend, en al de Kanaänieten, die in de dalen wonen, hebben ijzeren wagens, met name die te Beth-Saan en haar bijbehorende plaatsen en die in de vlakte van Jizreël” (Jozua 17:14—18, in de vertaling der Korte Verklaring). Jozua, die zelf behoorde tot den stam van Efraim geeft hierbij in strikte rechtvaardigheid zijn stamgenooten niet hun zin.

Wat de verdeling naar de vaderhuizen betreft, vermeldt de Schrift o.a. dat Machir, Manasse's eerstgeborene, vader van Gilead, vanwege zijn dapperheid Gilead en Basan kreeg. Dat was dus een onderscheiding voor betoende dapperheid bij de verovering van het Oost-Jordaansche land. En Kaleb kreeg Hebron op zijn verzoek toegewezen, het land der Enakieten, waarover die verpieters immers zooveel drukte hadden gemaakt. Mij dunkt, dat was ook wel een lapje grond, grooter dan om „te bewerken zonder hulp van derden”, afgedacht van het verwerven, waarin de ge'ooftmoed van Kaleb schittert, daar hij juist dat deel voor zich vraagt, waar de zwaarste strijd te verwachten zou zijn (Jozua 17:1 en 14:1—15).

Tenslotte, waar deze hoofdbestuurders bij hun opvatting van de grondverdeling onder Israël deze ook richten op „de bewerking” van den grond, merken wij op, dat Israël niet uitsluitend een landbouwvolk was. Uit Num. 32:1 weten wij b.v. dat de kinderen van Ruben en van Gad veel vee hadden. Dat waren dus ten deele nomaden-stammen, die behoefte hadden niet aan akkers alleen, maar vooral ook aan weidegrond, waarbij weer bezwaarlijk valt aan te nemen, dat iedere Israëliet nu net precies evenveel ezels, runderen en schapen zou hebben gehad. Ongelijke behoeften zul'en in dezen ook om ongelijke voorziening hebben gevraagd.

In het vorenstaande meenen wij voldoende argumenten te hebben gegeven om de onaannemelijkheid aan te toonen van hetgeen wij zouden willen noemen het „volkstuintjes-verdelingschema”, overeenkomstig hetwelk volgens de brochureschrijvers van het C.N.V. de verdeling van den grond onder Israël zou hebben plaats gevonden.

P. GROEN.

GRONINGER Brieven

Amice frater.

In een beoordeel'ing van een boek van den huidige prof. Bavinck in een der synodocratische kerkbladen las ik als een uiting van grooten lof: hij verstaat den modernen mensch.

Nu is dat geen klein ding. Want de moderne mensch dient zich aan als een zeer gecompliceerd wezen. Hij heeft het over het algemeen nog al goed met zichzelf getroffen, en zoo is het ook met diegenen die hem „verstaan”.

Want dat verstaan is een modern begrip. Men moet, om dit te kunnen „er begrip van hebben”, iemand „begrijpend tegemoettreden”.

Ik denk zoo aan den ongehoorzamen modernen

jongen, die door zijn ouderwetschen vader terecht streng wordt bestraft en die dan huiltend zegt: u begrijpt mij niet. En daarover gedurig klaagt.

Zoo is het ook met den modernen mensch, als hij tegenspraak ontmoet. Hij schudt het hoofd en verzucht: men begrijpt mij niet. Wij zijn er te dom voor, zooals onze echt moderne menschen, de volgelingen van Barth, het dan plegen te zeggen.

De moderne mensch heeft, zoo las ik ergens, wereldbewustzijn en wereldgevoel. Zelfs zijn er die kosmisch gevoelen, voor wie de aarde te klein is. Schikken zij zich in de kleinheid van onzen aardbol, dan zijn zij voor wereldbond en wereldkerk en minstens voor een federatief werelddeel.

U zal, amice, wel van mij willen aannemen, dat U en ik dien modernen mensch weinig „verstaan”. Wij reiken niet tot zijn knieën.

Maar met prof. Bavinck en geestverwanten, als dr. Verkuyl en ds. Wiersinga is dat anders.

Dr. Verkuyl heeft een boekje over het communisme gegeven. Wij moeten dan, volgens hem, den communist ook kunnen verstaan. Daar zijn in het communisme „waarheidselementen”. Die zweven tegenwoordig overal, naar U moet weten. De waarheid is in elementen verdeeld, en die gaan op de menschen zitten, als de pluïjes van den paardbloem, of als de klis.

Zoo moeten wij, volgens dr. Verkuyl, „in het licht van een Rood front onze zonden belijden”.

Gemeenlijk vraagt de moderne mensch dit ook, overal waar hij zich kan laten hooren.

En spreek dan niet tegen.

Dat heeft de „slotvoogd” van de Witte Hei, het conferentieoord voor de synodocratische jeugdactie, de heer Ad. Kuiper, ondervonden. Die waagde het, om naast veel lof voor de studie van dr. Verkuyl, ook critiek te oefenen. Die „waarheidselementen in het communisme” en dat „zonde belijden voor het rood front”, dat was hem te kras. En hij zei dat ook in het „Gereformeerd jongelingsblad”.

Maar — daar komt nu ds. Wiersinga in het „Gereformeerd weekblad” onder redactie van prof. J. Ridderbos uitvaren tegen den heer Kuiper. Zoo b.v.: „het is mijn groote spijt, dat onze gereformeerde jongeren op zulk een aan allen ootmoed gespeende wijze worden voorgelicht over een van de worstelingen enz.”.

De voorzitter van den bond is zoo geschrokken, dat hij sprak van „disqualificatie”. Hij komt den heer Kuiper te hulp. Maar wat is nu het opmerkelijke? Dat hij eigenlijk alleen opkomt tegen het verwijt van gebrek aan ootmoed.

Nu moeten wij wel weten, dat ootmoed de sfeer is, waarin de moderne mensch eerst recht ademen kan.

In de dagen van den Geelkerkenstrijd was dat „deemoed”. Dat kwam van het Duitse „Demut”, die toen naar ons land overwoel.

Thans is het ootmoed.

Ook dat verstaan wij niet. Integendeel — U en ik zijn hoovaardige extremisten en absolutisten. Wij meenen het alleen te weten. En van den modernen mensch is gezegd dat hij het alleen maar anders weet. Bij ons is hoogmoed, bij hem en bij degenen, die hem „verstaan”, met begrip tegemoet treden, daar is ootmoed.

De Heilige Schrift spreekt er van in den brief aan de Colossensen: „dewelke wel hebben een schijnrede van wijsheid en eigenwilligen godsdienst en nederigheid..... Coll. 2:23.

Als de heer Algra daaraan had gedacht, zou hij het zich niet zoo druk hebben gemaakt over dat verwijt, en op de zaak zelve zijn ingegaan. Maar wie ziet niet, dat, helaas, thans in de eens gereformeerde kerken de deemoedigen en ootmoedigen de leiding hebben? Snelle afloop als der wateren.

Toen ik in '37 nog op den bondsdag, waar het vijftigjarig bestaan van den bond werd herdacht, spreken mocht, kon ik op dezen ootmoed waarschuwend wijzen, en vond geen tegenspraak. Ik herinnerde aan het woord, door Groen eens gebruikt: als men in Duitschland verkouden is, zijn er hier aanatonds menschen, die niezen. En ik zei toen: bedenk wel, dat zulke niezers in onzen kring dan gaan ontstaan en verwachten, dat wij vol eerbied zullen zeggen, a's, naar men eens vertelde de gewoonte was aan het Duitse hof, wanneer het den keizer gold: gezondheid majesteit! Dat onschuldige grapje werd toen door den voorzitter dr. Dijk nog aangevuld, die van „proesten” sprak.

Maar de huidige voorzitter zegt feitelijk tot dr. Verkuyl: niezen, dat kan ik ook. Geen ootmoed, dat „aten wij ons niet gezeggen. Eerst dat woord terugnemen en dan zullen wij verder kunnen debatteren.

Ik acht dit een heel erge achteruitgang.

Maar nu ik het toch over den modernen mensch heb, kunnen wij er gevoegelijk verder over praten.

Ik heb n.l. mijn best gedaan, om van dat voornamen wezen ook iets te weten te komen.

En heb toen deze ontdekking gedaan, dat de moderne mensch de ketter is van dezen dag.

Zoo wordt hij beschreven in een werk van den Zürcher kerkhistoricus Walter Nigg: „Das Buch der Ketter”.

Nu moet gij wel weten, wat deze schrijver onder „ketter” verstaat. Men heeft wel gezegd, dat de ketter iemand is, die alles anders ziet; anders dan, a's de kerk van Christus het Woord van God naspreekt.

Dat andere is volgens Walter Nigg nu juist het goede. De moderne mensch, zegt hij, leeft met alle